

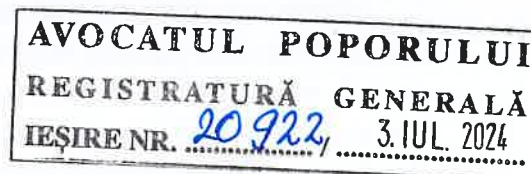

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

Domnului dr. Dan Halchin,
Chestor de poliție penitenciară,
Director general,
Administrația Națională a Penitenciarelor

RECOMANDAREA

nr. 113 din 3 iulie 2024

privind respectarea art. 22 alin. (1) din Constituția României privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv a art. 34 alin. (2) din Constituția României privind dreptul la ocrotirea sănătății, precum și a dispozițiilor art. 71 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, privind dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a unei anchete efectuate în Penitenciarul Giurgiu de reprezentanții domeniului armată, justiție, poliție penitenciară, ocazie cu care a rezultat faptul că, procedura de testare a deținuților în vederea depistării virusului hepatic de tip B și C, respectiv a virusului HIV/SIDA este una destul de greoaie, având în vedere faptul că, fondurile bănești necesare testării sunt gestionate de Penitenciarul București - Jilava, iar testările propriu-zise sunt efectuate doar în anumite locații.

Prin urmare, pentru ca un deținut să fie testat pentru un virus de tipul celor mai sus menționate, este necesar ca acesta să fie transportat către centrele respective, în cauză fiind necesare resurse umane și financiare, fără a mai lua în calcul și timpul necesar transportului și ulterior, primirii rezultatului solicitat.

În acest context, pentru lămurirea situației și identificarea eventualelor posibilități de simplificare a procedurilor de testare a deținuților pentru markeri de infecție cu virusul hepatic tip B și C, respectiv HIV/SIDA, dar și ținerea sub control a acestor boli în unitățile de detenție, ne-am adresat *Administrației Naționale a Penitenciarelor*, respectiv *Institutului Național de Sănătate Publică* solicitând să ne comunice:

- care este procedura concretă pe care penitenciarele din România trebuie să o urmeze în situația în care se dorește testarea unei persoane private de libertate împotriva virusurilor mai sus menționate;

- dacă, în vederea prevenirii transmiterii/răspândirii acestor afecțiuni medicale în mediul carceral, există posibilitatea includerii penitenciarelor din România în anumite programe naționale de testare.

Urmare a demersurilor întreprinse, **Institutului Național de Sănătate Publică**, prin adresa nr. 10310 din 11 iunie 2024, ne-a comunicat următoarele informații:

1. *Procedura pe care penitenciarele din România trebuie să o urmeze în situația în care în cauză se dorește testarea unei persoane private de libertate pentru markeri de infecție cu virusul hepatitic B, virusul hepatitic C și HIV ar trebui stabilită de către Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP), în acord cu legislația în vigoare - Ordinul comun MJ - MS nr. 4.858/C/3.363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.*

Pentru solicitări punctuale de testare, înafara programelor de screening, se poate apela la direcția de sănătate publică județeană/a municipiului București.

2. *Persoanele din mediul carceral reprezintă un grup la risc de transmitere a virusului hepatitic B, C și HIV, de aceea testarea acestora la intrarea în mediul carceral și apoi cel puțin anual, urmată de asigurarea accesului la tratament, monitorizarea rezultatelor acestuia și alte servicii conexe reprezintă o prioritate.*

În Hotărârea de Guvern nr. 1440/29.11.2022 privind aprobarea Strategiei naționale pentru supravegherea, controlul și prevenirea cazurilor de **infecție cu HIV/SIDA** pentru perioada 2022-2030 se menționează, la Capitolul IV, Obiectiv specific RI.5, "Programe de prevenire HIV active în toate penitenciarele [...] până în anul 2023".

În prezent, I.N.S.P., prin C.N.S.C.B.T., coordonează monitorizarea indicatorilor menționați în Strategie și colaborează, în acest sens, cu alte instituții cu responsabilități în domeniu și cu ONG-urile. În urma acestei runde de monitorizare, vor fi făcute propuneri Ministerului Sănătății.

În PLANUL - CADRU NATIONAL din 19 aprilie 2019 privind controlul hepatitelor virale în România pentru perioada 2019-2030, aprobat prin Ordinul MS nr. 588 din 19 aprilie 2019, în Capitolul V, Direcția strategică 2 - Intervenții cu impact, pct. 2.1.3. Prevenirea transmiterii infecției în rândul unor categorii populaționale cu risc crescut - Obiective generale și obiective specifice - A. Asigurarea accesului universal și gratuit la servicii de calitate pentru prevenirea transmiterii hepatitelor virale, se menționează la "Ținte pentru anul 2020", cu privire la prevenirea infecțiilor cu virusuri hepatitice, "acces universal la servicii pentru prevenirea bolilor cu transmitere sexuală (informare-educare-conștientizare, testare HIV, VHB, VHC, consiliere, tratament)" și "testarea a 25% dintre persoanele incluse în grupurile populaționale expuse la riscul infectării cu VHB/D și VHC, inclusiv a consumatorilor de droguri injectabile".

După finalizarea monitorizării indicatorilor menționați în Strategia națională pentru supravegherea, controlul și prevenirea cazurilor de infecție cu HIV/SIDA pentru perioada 2022-2030, I.N.S.P. va coordona activitățile necesare actualizării PLANULUI-CADRU NAȚIONAL privind controlul **hepatitelor virale** în România pentru perioada 2019-2030, în care vor fi invitate toate instituțiile cu responsabilități în domeniu și vor fi înaintate propuneri Ministerului Sănătății.

În Ordinul MS nr. 964/ din 31 martie 2022 privind aprobarea **Normelor tehnice de realizare a programelor naționale de sănătate publică**, cu modificările ulterioare, se menționează la **III. PROGRAMUL NATIONAL DE PREVENIRE, SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL AL INFECȚIEI HIV/SIDA**, pct. D. Beneficiarii programului:

”Persoanele care au domiciliul în România și au calitatea de asigurat în conformitate cu prevederile art. 222 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare **sau nu realizează venituri din muncă pensie sau alte surse pot fi incluse în program** în condițiile îndeplinirii următoarelor criterii:

1. în domeniul prevenirii și supravegherii infecției HIV/SIDA:

1.1. pentru efectuarea testelor de screening HIV/SIDA:

1.1.1. femeia gravidă;

1.1.2. persoane din grupele la risc:

1.1.2.1. persoane cu TB;

1.1.2.2. persoane cu ITS;

1.1.2.3. donatori de sânge;

1.1.2.4. personal medico-sanitar;

1.1.2.5. hemodializați;

1.1.2.6. transfuzați;

1.1.2.7. nou-născuți din mame seropozitive HIV;

1.1.2.8. detinuti”

Asadar, **testarea pentru infecția cu HIV** a populației încarcerate este suportată din programul național de sănătate.

La pct. ”1.2. Activități implementate la nivelul D.S.P.:

1.2.1. efectuarea screening-ului infecției HIV/SIDA la femeile gravide și **persoanele din grupele de risc** pentru infecția HIV/SIDA, cu utilizarea testelor de screening tip ELISA HIV1+2;

1.2.2. asigură confirmarea infecției HIV/SIDA pentru gravidele și persoanele din grupele de risc cu rezultat pozitiv la screening-ul infecției HIV/SIDA prin testare Western blot;

1.2.3. realizează îndrumarea gravidelor și persoanelor din grupele de risc cu rezultat pozitiv la testare către specialistul infecționist din teritoriu în vederea evaluării clinico-imunologice;

1.2.4. **realizează distribuirea testelor de screening rapide**, după caz, către unitățile sanitare implicate în testarea infecției HIV/SIDA;”

La pct. ”1.3. Activități implementate la nivelul spitalelor de boli infecțioase sau spitalelor care au în structură secții sau compartimente de boli infecțioase, se menționează următoarele:

”1.3.1. efectuarea screening-ului infecției HIV/SIDA la femeile gravide și **la persoanele din grupele de risc pentru infecția HIV/SIDA** sau care se internează cu simptomatologie sugestivă pentru infecția HIV/SIDA, **cu utilizarea testelor de screening rapide, distribuite de direcțiile de sănătate publică; (...)**

Modalitatea concretă prin care se poate realiza această testare, precum și serviciile de îngrijire ulterioare, ar trebui stabilită printr-un **protocol** încheiat între Agenția Națională a Penitenciarelor și Ministerul Sănătății.

Referitor la desfășurarea unor **programe de screening** care să aibă ca țintă populația încarcerată, vă informăm că Institutul Național de Sănătate Publică (INSP) a fost partenerul Institutului Clinic FUNDENI și al Universității de Medicină și Farmacie "Grigore T. Popa" Iași, în proiectul **LIVE(RO) 1** - Formarea personalului medical din Romania pentru screeningul populational al infectiilor cronice cu virusuri hepatitice B/C/D.

Activitățile de screening propriu-zis au avut loc în proiectul **LIVE(RO) 2** care s-au desfășurat în Regunile Nord-Est, Sud-Est, Sud și Sud-Vest.

Anul acesta vor demara activitățile din proiectul **LIVE(RO) 3** în care screeningul va extins la nivel național și se va adresa populației la risc, inclusiv persoane încarcerate. După finalizarea proiectului LIVE(RO) 3, Agenția Națională a Penitenciarelor ar trebui să găsească soluții pentru asigurarea sustenabilității financiare a unui **program de screening integrat**, pentru markerii de infecție cu virusurile hepatitice B/D, C și HIV, precum și pentru infecții cu transmitere sexuală și tuberculoză. ”

Ulterior, prin adresa nr. 36332/ANP/19.06.2024, **Administrația Națională a Penitenciarelor** ne-a informat că: ” Începând cu anul 2021, a fost lansată campania ”Liber de hepatită C”, sub egida Societății Române de Gastroenterologie, Hepatologie și Endoscopie Digestivă, a Societății Române pentru Studiul ficatului, în parteneriat cu Administrația Națională a Penitenciarelor și Institutul Clinic Fundeni, Spitalul Universitar de Urgență București, Spitalul „Sfii Spiridon” Iași, Institutul Regional de Gastroenterologie și Hepatologie 'Prof. Dr. Octavian Fodor’ Cluj, se adresează grupurilor vulnerabile reprezentate de deținuți precum și personalului angajat din unitățile penitenciare.

Societățile profesionale, instituțiile internaționale consideră că pentru a îmbunătăți și tratamentul VHC și VHB în vederea eliminării acestor infecții, penitenciarele trebuie să fie vizate de intervenții personalizate. Tratarea deținuților va contribui la reducerea prevalenței VHC și la prevenirea transmiterii în unitățile de detenție și în comunitatea mai largă, după eliberare. Tratarea populațiilor penitenciare va reduce prevalența generală a VHC și numărul de noi infecții, făcând deținuții un grup țintă important pentru eliminarea VHC.

Faza întâi a proiectului fost derulată în unitățile penitenciare din partea de Sud, Centru și Est a țării, în anii 2021-2022. Au fost testați aproximativ 11.500 de deținuți și personalul angajat din 15 unități penitenciare dintre care: penitenciarul Rahova, penitenciarul Jilava, Giurgiu, Vaslui, Botoșani, Iași, Brăila, Galați, Poarta Albă, Ploiești, Slobozia, Tulcea și Valul lui Traian (aproximativ 50% din totalul populației carcerale la momentul respectiv).

Persoanele private de libertate care s-au încadrat în condițiile acordării tratamentului medicamentos specific, au beneficiat de prescriere și reevaluare ulterioară. În decembrie 2023 a fost semnată continuarea protocolului de colaborare dintre Administrația Națională a Penitenciarelor și Spitalul Universitar de Urgență București, în cadrul proiectului „Liber de hepatită C în grupurile vulnerabile - persoane private de libertate”, urmând a se desfășura faza a-II-a a proiectului în restul unităților penitenciare.

Referitor la persoanele private de libertate diagnosticate cu HIV/SIDA sunt luate în evidență la Penitenciarul-Spital București Jilava, acesta fiind spitalul coordonator în ceea ce privește Programul Național de Sănătate (HIV/SIDA, TBC) prin care se asigură servicii medicale de tip curativ pentru persoanele private de libertate diagnosticate cu aceste afecțiuni.

Având în vedere informațiile primite din partea autorităților sesizate opinăm următoarele:

Potrivit art. 71 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, *unul din drepturile persoanelor condamnate îl reprezintă dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri, aceasta fiind garantat, fără discriminare în ceea ce privește situația lor juridică (dreptul la asistență medicală include intervenția medicală, asistența medicală primară, asistența medicală de urgență și asistența medicală de specialitate. Dreptul la îngrijiri include atât îngrijirile de sănătate, cât și îngrijirile terminale), dar și faptul că dreptul la viață, la integritate fizică și psihică, respectiv dreptul la ocrotirea sănătății sunt garantate constituțional (art. 22 și art. 34 din Constituția României), și trebuie asigurate de Statul Român, prin instituțiile sale, în condițiile legii,*

Nu în ultimul rând, art. 152 din Regulamentul din 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precizează faptul că, activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor deținuților se desfășoară cu respectarea actelor normative în vigoare, privind executarea pedepselor privative de libertate și ale Ministerului Sănătății, fiind stabilită prin ordin comun al ministrului justiției și al ministrului sănătății.

În acest sens, având în vedere că potrivit art. 34 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, mai sus menționat, unul din criteriile de evaluare a vulnerabilității deținuților îl reprezintă infectarea cu HIV/SIDA, apreciem că evitarea unor situații care pot crea noi vulnerabilități din punct de vedere medical în sistemul penitenciar românesc, este absolut necesară ținerea sub control al acestor afecțiuni medicale.

Prin urmare, considerăm că la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor se impune identificarea unor soluții în vederea demarării unor programe de screening integrat, pentru markerii de infecție cu virusurile hepatitice B/D, C și HIV, precum și pentru infecții cu transmitere sexuală și tuberculoză la nivelul tuturor unităților penitenciare din țară, programe în care să fie cooptate și autorități cu atribuții în domeniu (Institutul Național de Sănătate Publică, Direcțiile de Sănătate Publică, Ministerul Sănătății), precum și extinderea celor aflate în derulare la nivel regional.

În acest context,

prin prisma dispozițiilor:

- art. 22 alin. (1) din Constituția României privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, potrivit căreia, *dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate;*
- art. 34 alin. (2) din Constituția României privind dreptul la ocrotirea sănătății, potrivit căreia, *Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice;*
- art. 71 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, privind dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri, potrivit căreia, *dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri al persoanelor condamnate este garantat, fără discriminare în ceea ce privește situația lor juridică;*
- art. 6 alin. (1) pct. 1 din Hotărârea 756/2016 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 849 din 26.10.2016, potrivit căreia, *în realizarea obiectivelor din domeniul său de activitate, Administrația Națională a Penitenciarelor organizează, coordonează, evaluează, controlează și îndrumă activitățile referitoare la modul de executare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în unitățile din subordinea sa, pronunțate de instanțele judecătorești, în conformitate cu legislația în vigoare;*

în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 1 și art. 24 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

în vederea realizării scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice,

Avocatul Poporului emite următoarea:

RECOMANDARE

1. **Administrația Națională a Penitenciarelor** va întreprinde măsuri în vederea respectării dispozițiilor art. 22 alin. (1) din Constituția României privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv a dispozițiilor art. 34 alin. (2) din Constituția României privind dreptul la ocrotirea sănătății, precum și a dispozițiilor art. 71 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, privind dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri al persoanelor condamnate.

În acest sens, Administrația Națională a Penitenciarelor va avea în vedere următoarele:

- realizarea unor programe de screening integrat, pentru markerii de infecție cu virusurile hepatitice B/D, C și HIV, precum și pentru infecții cu transmitere sexuală și tuberculoză la nivelul tuturor unităților penitenciare din țară, programe care să fie realizate cu sprijinul autorităților cu atribuții în domeniu (Institutul Național de Sănătate Publică, Direcțiile de Sănătate Publică, Ministerul Sănătății), precum și extinderea celor aflate în derulare la nivel regional, la nivel național
- testarea cu prioritate a persoanelor private de libertate la intrarea în mediul carceral și apoi cel puțin anual, urmată de asigurarea accesului la tratament, monitorizarea rezultatelor acestora și a altor servicii conexe.

2. **Administrația Națională a Penitenciarelor** va comunica instituției Avocatul Poporului dacă își însușește prezenta Recomandare și măsurile care au fost dispuse.

Avocatul Poporului,

Renate Weber

București, 3 iulie 2024